Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. № 64 JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 4, 1997 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 4-го КВІТНЯ 1997 р. Ч. 64 РІК CIV.

ІНВЕСТИЦІЯМ ПЕРЕШКОДЖАЄ САМ УРЯД

Київ. — Головною перешкодою для інвестицій в Україні є сам Уряд, „який створює несприятливий клімат для інвесторів", заявив 1-го квітня комерційний аташе при амбасаді ЗСА в Києві Андрій Бігун, згідно з повідомленням „ОМРІ Дейлі Дайджест".

Свою заяву він зробив після того, як американська електронічна компанія „Моторола" проголосила минулого тижня, що згортає свою діяльність в Україні у зв'язку з несприятливим інвестиційним кліматом. Згідно з повідомленням агентства Ройтерс, „Моторола", яка планувала впродовж 15 років інвестувати в Україні 500 млн. дол., незадоволена умовами і законами, що постійно міняються і суперечать один одному. На думку західних аналітиків, українська влада фаворитизує місцеві компанії, які не грають головної ролі на телекомунікаційному ринку.

А. Бігун сказав, що Міністерство Інформації надало „Моторолі" ліцензію на керування системою мобільного телефонічного зв'язку, але пізніше наполягло на тому, щоб фірма подала заяву на дозвіл користуватися частотою GMS-900. Згідно з українськими законами, лише місцеві компанії мають право на комунікаційні частоти.

Роман Шпек, голова Національної агенції з реконструкції і розвитку, висловив жаль з приводу того, що „Моторола" покидає Україну, однак зазначив, що дві інші компанії, „Київська зоря" і Український Мобільний Зв'язок, продовжуватимуть працювати в Україні. Право на це вони разом з „Моторолою" дістали в лютому.

Тим часом підтримувана Урядом „Київська зоря" проголосила, що збирається інвестувати цього року в свою мережу телефонічного мобільного зв'язку 30 млн. дол.

Шукають шляхів виведення економіки з тіні

Київ (УНІАР). — Тут відбувся семінар на тему подолання корупції та виведення економіки з тіні, організований Міжнародним центром перспективних досліджень.

Директор Інституту економічних реформ Олександер Турчинов зазначив, що коли в державі 40 відсотків економіки залишається в тіні, то йдеться про тотальну тінізацію економіки, а в Україні сьогодні тіньовий обсяг економіки складає 43-45 відсотків від реального валового внутрішнього продукту.

Експерт Світового банку з питань розвитку приватного сектора Ендрю Стовн сказав, що Україна є місцем, де дуже багато коштує розпочати своє підприємництво, здійснювати його чи закрити. За даними опитування Світового банку, на працю з папірцями керівники українських підприємств витрачають близько третини свого робочого часу. У Литві ж, наприклад, цей показник вдвічі менший.

Від хабарництва найбільше потерпають невеликі підприємства. Якщо в малому підприємстві працює 10 осіб, то на хабарі іде приблизно 150 дол. з особи щорічно. Якщо працівників 50 і більше, то цей показник становить 35 дол. Це також є однією з причин, що змушує українські підприємства працювати в тіні.

На думку Е.Стовна, для обмеження тінізації економіки і корупції необхідно обмежити пільги, які контролюють урядовці, а також збільшити відповідальність за отримання хабаря. Тобто створити систему національної чесності, яка передбачала б: антикорупційну стратегію державного сектора; незалежні контрольні органи; громадську участь у демократичному процесі; усвідомлення громадськістю ролі громадянського суспільства; підзвітність судової влади; залучення засобів масової інформації тощо.

Росія зробила крок до відновлення імперії

Москва. — В середу, 2-го квітня, президент Росії Борис Єльцин і президент Білорусі Александр Лукашенко підписали в Кремлі пакет документів про створення союзу двох держав. Вони також парафували проєкт статуту союзу і підписали меморандум про взаєморозуміння щодо того, що документи потребують „деяких поліпшень".

У договорі, між іншим, говориться, що „виходячи з духової близькости і спільности історичної долі своїх народів, спираючись на їхню волю до глибшого єднання, намагаючись ефективно використати матеріяльний та інтелектуальний потенціяли Росії і Білорусі в інтересах їхнього соціяльного та економічного прогресу... Сторони домовилися: Співдружність Росії і Білорусі (утворена 2-го квітня 1996 року) перетворюється в Союз... Договір не заторкує прав і зобов'язань Сторін в рамках інших договорів, учасниками яких вони є, і не спрямований проти третіх держав... Він відкритий для приєднання до нього інших держав...".

Коментуючи цю подію, Б. Єльцин запевнив, що народи обох держав „відчувають радість і надію", а А. Лукашенко висловив певність, що „приклад Росії та Білорусі притягне до себе інші народи колишнього СССР".

Насправді „радість і надія" — це очевидне перебільшення. В Білорусії не припиняються демонстрації протесту проти втрати республікою незалежности. Над країною

(Закінчення на стор. 3)

Невдачі переслідують Б. Клінтона

Вашингтон. — Починаючи вже з перших днів виборчої перемоги, президента Билла Клінтона переслідують турботи і невдачі. Почалось це від не підтверджених натяків про те, що Білий Дім включно з Президентом і віцепрезидентом не надто правильним шляхом здобували та отримували пожертви для своєї та партійної виборчої кампанії.

Президент Б. Клінтон завжди намагався відмежувати себе від всіх цих закидів і кожночасно твердив, що до придбання фондів для передвиборчої кампанії він дуже мало причинився і зовсім себе відмежовував від будь-яких натяків, що він був причетним у придбанні фондів для Демократичної партії.

Останнім часом, одне за одним його заперечення втрачали вірогідність, бо появлялися незаперечні докази його власних вчинків. І так у середу, 2-го квітня, з документів Білого Дому, засоби масової інформації дізналися, що президент Б. Клінтон і віцепрезидент Ал Ґор були в постійному тісному зв'язку з тими у Демократичній партії, котрі займалися придбанням фондів. Ба, що більше, документи Геролда Ікса, колишнього заступника керівника персоналу Білого Дому, вказують, що Білий Дім уважно і пильно координував програму здобуття фондів для Крайового комітету Демократичної партії.

Все це тільки збільшує кількість доказів, які підривають попередні намагання Президента відмежувати свою передвиборчу діяльність у придбанні фондів для особистої передвиборчої кампанії від тієї, що відносилася до Демократичної партії.

УНА вбачає російсько-американську змову проти України

Київ. — Українська Національна Асамблея зробила заяву, в якій твердить, що на вершинній зустрічі президентів Росії і ЗСА в Гельсінкі Україну і решту колишніх совєтських республік, крім балтійських, було віддано під „протекторат" Москви в обмін за згоду щодо поширення НАТО на схід, повідомила 1-го квітня УНІАР. Згідно із заявою, Росія також погодилася згорнути військово-технічну співпрацю з Китаєм, Іраном та Індією.

„Незалежність ядерної України цікавила Америку — без'ядерною Україною можна торгувати", — пишуть автори „Послання УНА щодо Гельсінської змови", не наводячи ніяких фактів на підтвердження своєї інформації.

Як відомо, в червні минулого року Україна стала без'ядерною державою, вивізши до Росії останню ядерну боєголовку. Це, на думку ряду національних організацій, в тому числі й УНА, дуже послабило становище України в світі.

„Україна мусить оголосити про вихід з СНД, реанімувати Інститут Ядерних Досліджень і розгорнути національну ядерну програму", — пишуть автори послання.

Вони також закликали „проголосити Україну імперіялістичною державою з тим, щоб усі подальші змови відбувалися з її участю".

В. Пинзеник став причиною відкладення доповіді прем'єра

Київ. — Заява віцепрем'єра Віктора Пинзеника про резигнацію була повною несподіванкою для Кабінету Міністрів і це змусило прем'єр-міністра Павла Лазаренка відкласти свою доповідь у парляменті на тиждень, повідомила 2-го квітня УНІАР, покликаючись на урядові джерела.

Згідно з інформацією, текст запланованої на 2-го квітня доповіді був повністю готовий, однак в ньому не була врахована заява В. Пинзеника про резигнацію. Служби прем'єра в цей день займалися уточненням становища голови Уряду та перероблюванням промови, в якій П. Лазаренко мав торкнутися реорганізації Кабінету Міністрів. Згідно з кореспондентом УНІАР, доповідь перенесена на 9-го або 10-го квітня.

Однак радник Президента Ігор Шаров навів іншу причину відкладення доповіді, зазначивши, що парлямент ще не розглянув у третьому читанні проєкт закону про Кабінет Міністрів, який визначає становище Верховної Ради щодо функцій і структури Уряду. „Тому виступ прем'єр-міністра України на цьому тижні із пропозиціями щодо структури Уряду є недоцільним", — сказав І. Шаров.

Як відомо, 42-річний В. Пинзеник, провідний економіст-реформатор, який зіграв головну ролю у приборканні інфляції і

(Закінчення на стор. 3)

Увійшли в життя нові закони для імігрантів

Ню Йорк. — З днем 1-го квітня обов'язують в ЗСА нові вимоги щодо перебування на терені ЗСА імігрантів з інших країн, які бажають тут залишитися. Новий закон улегшує іміграційному урядові відсілання на батьківщину тих осіб, які перебувають на терені ЗСА нелегально.

Вістки про новий закон і непевність як він буде у практиці переведений в життя викликали занепокоєння серед усіх новоприбулих, які в один чи другий спосіб стараються залишитися на терені ЗСА. Ця непевність була причиною, що впродовж березня черги до іміграційних урядів, зокрема в Ню Йорку, були безконечні, як також такими були до уряду, в якому можна заключити подружжя.

Згідно з новим законом, який зобов'язує від 1-го квітня, кожна особа, що продовжить нелегальне перебування в ЗСА на 180 днів від 1-го квітня не буде могла приїхати до ЗСА впродовж наступних трьох років. Ті, які нелегально перебувають понад рік, не зможуть приїхати тут через 10 років. Новий закон дозволяє також іміграційному урядові відмовити права в'їзду до ЗСА тим особам, що мають фальшиві папери.

Все це оформлене в новому іміграційному законі, але як поінформувала минулого тижня Служба іміграції і натуралізації (СІН) на пресовій конференції, відношення до нелегальних імігрантів не буде змінене хоча б тому, що Уряд не має можливостей точно переводити в життя нових приписів.

Хоча новий закон підписав Президент Билл Клінтон ще у вересні минулого року, багато у ньому не є вияснене і буде вимагати інтервенції адвокатів та інтерпретації урядових чинників, особливо, що торкається старань про „зелену картку", яку досі можна було отримати навіть в часі нелегального перебування в ЗСА.

Напередодні впровадження нового закону відбулися в Ню Йорку дві пресові конференції, в яких СІН і нюйоркська іміграційна коаліція вияснили нові закони представникам етнічної преси.

Тому, однак, що закон не має точних пояснень, як його виконувати, наразі на протест федерального суду у Вашингтоні відкладено переводження його в життя на чотири дні.

Починаються передвиборчі пристрасті

Марганець, Дніпропетровщина (УНІАР). — Тут у суботу, 29-го березня, близько 7-ої години ранку до помешкання директорки місцевої телевізійної студії "Веста" Галини Лаврушиної прибула група міліціянтів, щоб примусово доставити її в суд, оскільки на неодноразові поштові виклики вона не з'являлася.

Відмовилася журналістка й цього разу іти з міліціянтами. Тоді вони витягли її з ліжка в нічній сорочці і потягли до авта. Вже на вулиці родичі зчинили галас і міліціянти її пустили, але в наслідок стресу Лаврушина потрапила до лікарні із загостренням гіпертонії та стенокардії. Скерована прокурором судова медична експертиза підтвердила діягнозу, а також виявила синці на тілі Лаврушиної.

На думку політичних коментаторів, Лаврушина опинилася в центрі передвиборчого конфлікту між посадником міста Олегом Бідняком та депутатом Верховної Ради від Марганецької виборчої округи Олександром Жиром, який очолює парляментарну Комісію законности і правопорядку. Лаврушина висвітлювала передвиборчу кампанію обидвох, а тоді, за її ж висловом, "почала працювати лише з О. Бідняком". Отож від середини лютого телевізійна студія пережила шквал фінансових перевірок, проведених, на думку Лаврушиної, з численними порушеннями закону. Після чого проти студії порушено справу в суді "за приховування від держави доходів в особливо великих розмірах". Лаврушина пояснила, що на виклики судді не з'являлася через брак часу.

Посадник міста О. Бідняк сказав журналістам, що, після його спроб перевірити діяльність кількох комерційних структур, деякі представники Управління міліції почали переслідувати і його. Ці комерційні фірми, за словами О.Бідняка, взяв під свій захист депутат Верховної Ради О.Жир, який домагається резигнації Бідняка. Лаврушина ж, на думку О.Бідняка, постраждала тому, що напередодні взяла в нього інтерв'ю, під час якого останній розповів про деякі зловживання керівників комерційних структур.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ПОЖЕЖНИКИ ЗАКРИЛИ ТЕАТР

ЛЬВІВ. — Пожежна обласна інспекція після чергової перевірки заборонила працю театру ім. Марії Заньковецької з огляду на недотримання правил пожежної безпеки. Художний керівник театру Федір Стригун з цього приводу має іншу думку: "Дехто рукою пожежників прагне позбутися нас. Урядова верхівка прагне скинути тягар з плечей, оскільки утримання закладу обходиться в солідну суму".

ВИСЛОВЛЕНО НЕДОВІР'Я В. ЩЕРБАНЮ

КИЇВ. — Голові Ліберальної Партії України Володимирові Щербаню Політичний виконавчий комітет партії висловив недовір'я. За словами члена політвиконкому Володимира Ампілогова, відніині В. Щербань не може виступати від імени партії, вести переговори чи ухвалювати рішення без згоди керівництва ЛПУ. Сам В. Щербань сказав журналістам, що залишається на чолі партії до чергового з'їзду, який відбудеться восени цього року. ЛПУ вважається політичним представником донецької фінансово-промислової групи. Ліберальна Партія є другою, після Комуністичної, за числом зареєстрованих членів. Виконавчий комітет на чолі з Ампілоговим звинувачує В.Щербаня у намаганні керувати партією, як комерційною структурою та в намаганні вести ЛПУ до коаліції з "Новою Україною" чи Рухом, що суперечить генеральній лінії партії. Лібирали, які зберігають вірність В. Щербаневі, називають рішення виконкому "путчем" і мають намір продовжити боротьбу.

Л. ЛАНОВИЙ ОБІЦЯЄ ПРИСКОРИТИ ПРИВАТИЗАЦІЮ

КИЇВ. — Новопризначений голова Фонду Державного Майна України Володимир Лановий назвав одним з пріоритетних напрямів діяльности фонду "опрацювання нормативних документів з приватизації стратегічно важливих для економіки України підприємств". Перший віцепрем'єр-міністер України Василь Дурдинець, який представив нового голову працівникам ФДМ України, додав, що необхідно створити таке нормативно-правне забезпечення процесів приватизації, яке передбачало б захист праці дрібного власника. Важкий стан української економіки, за його словами, вимагає пришвидшення приватизаційних процесів із залученням інвестицій.

БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ ЗАГРОЖУЄ ЕКОНОМІЧНА КРИЗА

КИЇВ. — Секретар Ради національної безпеки і оборони України Володимигр Горбулін під час зустрічі з журналістами в Адміністрації Президента висловив певність, що національній безпеці України передусім загрожують соціяльно-економічні проблеми. За його словами, реформи в Україні не лише рухаються повільно, але й гальмуються. Причина ж цього криється у недосконалій системі управління. "Державі бракує реформістського алгоритму управління" зі швидкими структурними і кадровими змінами. Кабінет Міністрів, на думку Горбуліна, має змінити структуру і "перейти на функційний принцип", а урядовий апарат він назвав "гальмуючою структурою". Персональні зміни необхідні також в енергетичній галузі. Питання комплексного енергозабезпечення, вважає В.Горбулін, можна вирішити, змінивши ситуацію на газовому ринку, "щоб не було монополістів, особливо реґіональних".

НРУ СПІВПРАЦЮЄ З НКПУ

КИЇВ. — Народний Рух України та Національна Конфедерація Профспілок України (НКПУ) уклали угоду про спільну діяльність, метою якої є зміцнення державности, побудова демократичного суспільства та соціяльний захист громадян. Рух зобов'язався представляти профспілки, які входять до НКПУ, в органах законодавчої та виконавчої влади. НКПУ приєдналася до виборчого об'єднання "Рух за народ, за Україну". Угоду підписали голова НРУ Вячеслав Чорновіл та голова НКПУ Юрій Пивоваров.

ПРОПОНУЮТЬ АКЦІЇ НАФТОЗАВОДУ

ХЕРСОН. — Фонд державного майна України має намір виставити на некомерційний конкурс 61 відсоток акцій виробничого об'єднання "Херсонський нафтопереробний завод". За статутовим пляном передбачається 23.82 відс.капіталу розподілити на пільгових умовах серед працівників заводу, 5.18 відс. — виставити на сертифікатний аукціон, а 10 відс. залишити в державній власності. На сьогодні цей завод займає монопольне становище на ринку з виготовлення нафтового коксу і паливного мазуту. Підприємство виробляє також бензину, дизельне паливо, шляховий і будівельний бітум. За обсягом виробництва завод посідає третє місце в Україні.

НОВІ ПАРАФІЇ УПЦ МП

СУМИ. — Голова обласної організації Народного Руху України Олексій Дубовик висловив занепокоєння тим фактом, що в Сумській області за розпорядженням Обласної державної адміністрації зареєстровано відразу сім релігійних громад Української Православної Церкви Московського Патріярхату. В області є тільки сім парафій УПЦ КП і водночас понад 100 парафій належать до УПЦ МП і це число невпинно зростає, зазначив О. Дубовик.

П. ЛАЗАРЕНКО ПРОВІВ НАРАДУ

ОВІДІОПІЛЬ, ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ. — Прем'єр-міністер України Павло Лазаренко провів у місті Овідіополі всеукраїнську нараду-семінар з проблем зрошування і землеробства. Голова Уряду скритикував доповідь одного з голів колгоспу, який звітував про "ефективне зрошування земель". За словами Лазаренка, державні зрошувальні системи зруйновано та розграбовано, отож про успішні показники мови бути не може. "Головна причина прорахунків у тому, що галузь сьогодні не має справжнього господаря", а керівники колгоспів знову і знову звертаються до держави по гроші та матеріяльно-технічні засоби. На думку прем'єра, в Україні 552,000 гектарів угідь залишаються без належної уваги меліораторів, а на цих землях можна було б виростити мільйон тонн пшениці та кормових культур.

У СВІТІ

НОВІ ТЕРОРИСТИЧНІ АКЦІЇ та внутрішні непорозуміння примусили ізраїльського президента Беньяміна Нетаняґу шукати допомоги та зрозуміння в Америці. Згідно з повідомленнями зустріч з президентом Биллом Клінтоном у Білому Домі заплановано на понеділок, 7-го квітня. Якої саме допомоги потребує у теперішній напруженій ситуації на Близькому Сході ізраїльський прем'єр-міністер, не виявлено. У Вашингтоні йорданський король Гуссейн підкреслив, що „тепер потрібно більш активної ролі ЗСА" щоб дати раду та злагіднити ситуацію.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ БИЛЛ КЛІНТОН звернувся до урядових чинників, щоб розглянули існуючі можливості, котрими можна б зупинити рекламу алкогольних напитків на екранах телебачення. Ці заходи Президента є наслідком ліквідації алкогольною промисловістю існуючої півстолітньої добровільної заборони таких реклям. Президент Б. Клінтон уважає, що такі реклами в телебаченні заохочуватимуть молодь вживати алькоголь. Проти такої рекламної дискримінації, як і можна було припускати, відразу виступила алкогольна про-

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Місце в світі інформації

Кожна людина живе за своїми власними уявленнями про довколишній світ, однак нерідко помічаємо, що ті уявлення дуже подібні.Різні люди, хоч би й серед нас, українців, досить однаково думають про інші народи — наприклад, про японців, китайців чи французів. Чому це так? Частинно тому, що всі ми зачерпуємо з того самого моря міжнародної інформації, а вона доступна для кожного з нас. Отже, усі знають все — з радіо, телевізії, преси, всі все бачать в один і той же момент — гору Фуджіяму, Олімпіяду в Атланті і вибухи бомб у Палестині. Користуючись тими самими джерелами інформацій, ми, цілком мимовільно, уподібнюємося в думках і поглядах.

Але чи не можна цьому мимовільному процесові надати цілеспрямованости, тобто свідомо прищепити людям певне уявлення, певний образ? Ще й як можна! Відомо, яке величезне суспільне значення має „паблик рілейшенс" у розвинутих країнах — зв'язок з громадськістю, ще іншими словами — організований вплив на громадську думку. І нема в цьому явищі нічого злого ані підступного, навіть цілком навпаки — специялісти з цієї ділянки роблять не щось інше, як виконують соціяльне замовлення: скажімо, споживачі хочуть — мають право! — якнайбільше знати про певну фірму. Зі свого боку, та фірма зацікавлена, щоб поширювана інформація була сприятлива, позитивна. Створення позитивного уявлення — це, власне, і є метою „паблик рілейшенс". Негативні уявлення можна не створювати — вони виникають самі по собі, стихійно, а от позитивні потребують великого вміння, особливо коли йдеться не про льокальну систему „фірма—споживач", але про більш універсальні речі — політичну партію чи бльок партій, урядову коаліцію, певну країну, міждержавний альянс та ін.

Ця галузь знань і діяльности є преважлива для молодої української держави, про яку світ все ще знає замало, а те, що знає краще, пов'язане з неґативними сторонами української дійсности — з Чорнобилем, примітивною економікою, корупцією, бездарною політикою щодо розподілу Чорноморської фльоти. Крім того, на жаль, і поза Україною, і в самій Україні все ще діють різні очорнювачі нашої нації, її історії. Згадаймо хоч би ганебний телевізійний репортаж у програмі Сі-Бі-Ес „60 хвилин". А тим часом українці мають багато доброго, такого, що вартує яскраво задемонструвати перед світом. Проблема в малому: треба вміти це робити!

Вже пару років у Києві при Інституті міжнародних відносин діє Українська асоціяція зв'язків з громадськістю, очолює її професор Георгій Почепцов, автор цікавої книги „Імеджмейкер", у якій глибоко і гостро порушує проблеми створення привабливого образу України. І не лише для зовнішнього світу. Зв'язок з громадськістю не є "зіпсованим телефоном", дією в один бік, формуванням громадської думки і впливом на неї, але також і зворотною дією — врахуванням цієї думки. Йдеться про преважливу річ — гармонізацію взаємин між особою і суспільством.

Заснувати в Україні „паблик рілейшенс" як потужну мережу, яка у своїх інформаційних потоках виноситиме на поверхню життя все найцінніше, найперспективніше — в цьому завданні великою мірою сприяє західня українська діяспора, яка в країнах поселення як могла пропаґувала свій народ і яка продовжує жити Україною. Очивидно, ця діяльність вимагає щоразу вищого рівня, до неї варто активніше залучати молодих українсько-американських професіоналістів, які розуміються на справі. Нове життя, казав поет, нового прагне слова, а ми на нього спромагаємося далеко не завжди. У згаданій книзі міститься досить справедливий докір на адресу діяспори: „Ми все розгорнули в бік минулого, тому що на цьому зрізі історії ми мали найбільше розбіжностей з Росією. Тут є і суб'єктивний аспект. Він пов'язаний із тим, що 'садок вишневий коло хати' має сенс з погляду людини із діяспори, яка дійсно хоче на певний час припасти до рідної землі. Але потім вона повертається у свій модерновий світ, залишаючи нас у становищі людей із заповідника. Діяспора запрошує де себе відповідні хорові колективи. І Україна у відповідь заходилася експортувати тільки фолкльорний варіянт культури...".

Так, це правда. Нехай безсмертним буде „садок вишневий коло хати", одначе разом з ним Україна за всіма своїми ознаками і вимірами є сучасною країною і треба начитися талановито, яскраво задемонструвати це перед рештою світу.

Петро Грицак

До 80-ліття Правописної Комісії

Цього року якраз минає 80 літ від скликання першої Всеукраїнської правописної конференції у Харкові, тодішньої столиці УССР, офіціяльної української держави. Відзначалася вона тим, що відбувалася в розгарі „українізації", й тому на неї скликано відомих українських вчених-мовознавців також з-поза УССР. Теперішня українська „академічна" номенклятура напевне ніколи б не відважилась на такий крок сьогодні — із причин, що будуть подані нижче.

Справа української мови мусіла перебороти неймовірні труднощі, заки взагалі могло дійти до того роду конференції. Було це спричинене великою політичною силою ворогів усього українського. Через низький культурний розвиток, у порівнянні з іншими европейськими народами, і брак усякої етики у наукових справах вони не спромагалися признати для української мови статус окремої, великої слов'янської мови, без жодних застережень. Всупереч опініям незаінтересованих учених, поляки, як і москалі-росіяни, вперто уважали українську мову тільки наріччям, діялектом своєї власної мови. Це поляки твердили ще при кінці XIX ст., тоді як впливові росіяни, без найменшого встиду, це відтверто дискутують у своїй Державній думі навіть сьогодні. В той самий час, як ще багато українських дітей в Україні навчається в російськомовних школах, боротьба за українську школу в деяких реґіонах України набирає характеру примітивного протистояння через неймовірно низьку культуру і примітивність російської сторони, що є дальше свято переконана у „природній вищості" російської мови й культури над усіма іншими, та в праві накинути їх іншим національностям, які цього добра взагалі собі не бажають. Тим часом у Російській Федерації нема ще навіть одної української цілоденної школи.

Поляки в XIX ст. завдали собі багато труду, щоб перевести тодішню „руську" мову на латинку. Тому сам М. Шашкевич у книжці „Азбука і Abecadlo", виданій в Перемишлі 1836 року, гостро виступає проти того, що стало пізніше улюбленим коником польської адміністрації в Галичині. Росіяни, зі своєї сторони, продовжують боротьбу проти української мови та окремого українського правопису заборонами 1863 та 1876 років, коли пізніше, вже у 30-их роках XX ст., доходить до цілковитої масакри українського правопису та до скасування чомусь москалям спеціяльно немилої букви „ґ", без найменшого лінґвістичного прецеденту, під гаслом боротьби із „шкідництвом" у мовознавстві й українським націналізмом. Фактично було це намагання знизити рівень милозвучної української мови (найбільше мелодійної з усіх слов'янських), до рівня якогось примітивного сявкання сьогодні, дивовижного „гегання" чи „хекання", уживаючи г замість ґ в першому випадку, а х замість г у другому (наприклад, пишучи „Ханна Сухоцька", тобто бувший польський прем'єр). Тепер є намагання пересунути позицію знака „ь" в азбуці, та скасувати одіозні ніби букви „ї" та „є", для упрощення азбуки, як автор мав нагоду почути від самого А. Погрібного, колишнього заступника міністра освіти України. Це є духовий спогад славного міністра Болодіда.

Тяжке становище українського правопису може ілюструвати факт, що один відомий мовознавець уважає відповідним у науковій праці написати, що в українській мові рідко вживається чи є нехарактеристичними звуки ґ та ф, хіба в чужих словах чи мові інтеліґенції, а другий говорить про ґ як букву політичну, недавно видуману. Це українські науковці діяспори.

Тим часом, докази давности букви ґ (перебраної із середньовічної грецької абетки) можна легко знайти, навіть не шукаючи: автор знайшов ужиток букви ґ на старовинному цвинтарі у Крилосі ще перед 1572 роком, а також ґ та г можна знайти у якомусь скороченні, одне коло другого, на монеті, що знаходиться у Львові та яка має на другому боці напис „серебро ярославле", разом із тризубом князя Ярослава Мудрого. Якщо ця монета правдива, то вона свідчить про вжиток букви ґ в Україні ще 900 років тому.

Харківський правопис, остаточно прийнятий у 1929 році, не міг усіх задоволити, бо був свого роду компромісом між галицькими і східньоукраїнськими мовознавцями. Автор пригадує собі ще із шкільних часів оживлені дискусії про „апостроф", який чомусь дуже тяжко принимався на Західній Україні. Одначе, хоч були й характеристичні вийнятки (наприклад, Гарвардський ДУІ), діяспора прийняла цей правопис в основному, і є він також рекомендованим НТША. Тому у резолюціях із 15-их Загальних зборів НТША спеціяльно звертають увагу на раніше накинені русифікаторські норми українського правопису в УССР та заохочують сьогоднішних „науковців і працівників пера в Україні" брати до уваги Харківський правопис при обговоренні нового українського правопису. Автор собі пригадує, одначе, виступ одного члена теперішньої правописної комісії на 4-ій міжнародній науковій конференції „Проблеми науково-технічної термінології" заплянованої у Львові на 24-го—27-го вересня 1996 року. Через певні непорозуміння між організаторами конференції та Львівською Політехнікою, конференція відбулася у скороченій формі протягом тільки одного дня. Правописна комісія, згідно із доповіддю одного, тут присутнього члена, працюючи на „мажоритарному принципі", у великій мірі складається із „старих кадрів", які може часто навіть не „спілкуються" українською мовою у щоденному житті. Тому не можна тепер від них багато сподіватися чогось позитивного. Не є цілком виключена нова ліквідація недавніх, дуже поміркованих, здобутків останнього українського правопису.

Не можна цілком виключити можливости повної ліквідації самої ідеї самостійности української мови, тим разом проголосованої демократичною більшістю, у роді якогось хитромудрого варіянту валуєвського „нема, не було і бути не може" — як це, зрештою, на міжнародньому рівні робить „приятель українського народу" А. Солженіцин. Тому вражає, коли недавні відвідувачі України (часами навіть українські учені!), по приїзді до Америки, залюбки починають уживати такі вислови як „США", „долари", „кафедра", „девяносто", і т. д. — „бо так говорять сьогодні в Україні, за той час як Вас там не було, мова змінилася", — забуваючи неймовірний русифікаційний тиск і терор на мовному полі. Розсадити український народ ізсередини, зредукувати українську мову до статусу якоїсь „міномови", до цілком примітивного „побутового" рівня, зробити її остогидною для молоді — це сьогоднішні „робочі" завдання певної частини української академічної номенклятури — щоб це зробити вже без прямого терору, у цілком демократичний спосіб, як волю народу — щоб самі українці не помітили, як це все сталося. Тільки від нас залежить, чи їм це все вдасться!

Тому сама ідея скликання науковців із поза УССР, піднята тому 80 років тодішніми українськими большевиками, заслуговує на нашу увагу і признання навіть ще й сьогодні. При кінці, автор ще хоче підчеркнути гідні уваги недавні заслуги для українського мовознавства й термінології та видання правописних словників: А. Вовка, Я. Рудницького і К. Церкевича, як найбільш заслужених.

Як вже, зрештою, завважив оригінально сам М. Грушевський, велика примітивність їх арґументів і загальна некультурність ворогів українського відродження у великій мірі причинилися до остаточного успіху робітників на українському мовному полі, яким був на свій час Харківський правопис. Не даймо піти їх досягненням намарне!

Роман С. Голіят

Українці, які врятували жидів

Між багатьма українцями, що рятували життя жидам під час німецької окупації західньої України, знаходимо ім'я Івана Гірного, в польській публікації п. з. „Metropolita Andrzej Szeptycki, Studia i materialy, pod redakcję, Andrzeja A. Ziemby, Nakladem Polskiej Akademii Umietnosci, Kraków, 1994, stronic 274.

Іван Гірний, у своїй нотаріяльній заяві, згадує, що в роках 1941–44 він був шофером уряду Львівської Митрополії і виконував доручення ігумена Климентія Шептицького, брата Митрополита Андрея. Митрополит був надзвичайно чесною і добродушною людиною, який зробив все, що було в його силах, щоб помогти тим, які були в потребі, навіть тоді, коли його дії наражували його на смертельну небезпеку.

Одного дня о. Іван Котів, який працював у митрополичій канцелярії, перевіз разом з Іваном Гірним шістьох жидів, що переховувалися у митрополичих забудованнях, до монастиря ОО. Студитів в Уневі.

Іншим разом він перевіз коло 30 жидівських дівчаток до монастиря законниць у Яхторові. Він дальше згадує, що він в товаристві о. Котіва перевіз до сиротинця 15 бездомних дівчаток. На випадок німецької перевірки документів, усе виготовляв о. Йоганн Пітерс, редемпторист німецької національности, який неофіційно сповняв при Митрополиті функцію секретаря. Ґестапо арештувало його у 1942 році і заслало до концтабору в Дахав. Після війни він продовжував душпастирську працю в греко-католицькому обряді в Німеччині. Помер у 1972 році.

Гірний їздив також до Калуша, де на одній невеликій фабриці переховував вісьмох жидів. В інших роз'їздах, в яких товаришувала йому монахиня, він возив дівчаток до манастиря.

Митрополит Шеп-тицький видав зарядження, щоб помагати тим людям, що є в потребі, рятуючи їх перед німецькою загладою. У 1946 році большевики арештували о. Котіва, який помер на засланні у 1972 році.

Там дальше читаємо, що багато жидів переховувалися у шпиталі на вул. Петра Скарги, деякі працювали в митрополичій друкарні, бібліотеці й інших установах Митрополії. Малолітні хлопці і дівчата, забезпечені відповідними особистими документами, переховувалися в сиротинцях і монастирях під опікою монахів і манахинь.

Митрополит Андрей Шептицький видав у 1943 році пастирський лист п. з. „Не вбивай", як протест-відповідь на німецький злочин, виконуваний на безборонному цивільному населенні краю.

При кінці цієї розповіді, варто пригадати, що за переховуванням жида німці негайно ліквідували цілу родину, в якій знайшли особу жидівського походження. Тому зі Святоюрської гори, на якій переховувалися в митрополичих забудованнях жиди, часто їх перевозили в інші місця, коли було відомим, що німці будуть робити обшук.

Яків Сусленський, голова Товариства єврейсько-українських зв'язків в Ізраїлі, перевів інтерв'ю з Гірним 19-го грудня 1982 року.

Ярослав Ткачівський

* * *

Вже у дорозі десь лелеки
Летять, летять із чужини...
Вертаються з країв далеких
Додому не лише вони.

Он повернулися до хати
І гуси-лебеді, й шпаки
В'ють гнізда на гілках крислатих,
Газдують молоді граки.

...А мій політ такий нелегкий
(О, доле, тугу віджени):
Немов підстрелений лелека,
Думками лину з чужини.

Любомира Крупа

Конференція „В. Винниченко: державний муж, письменник, маляр"

I

З ініціятиви Української Вільної Академії Наук у ЗСА, Винниченківської комісії та Українського Інституту Америки у неділю, 23-го лютого ц. р., в УІА в Ню Йорку відбулася наукова конференція, присвячена Володимирові Винниченкові — його діяльності як державного мужа, письменника й маляра. Програма складалася з двох сесій, при чому перша розглядала успіхи праці Винниченківської комісії і постать Винниченка — державного діяча та його політичні погляди, такими доповідями були: „Слово про Архів Винниченка, комісію та її голову Григорія Костюка" — д-ра Лариси Онишкевич; „Лекції Винниченка для державотворення України" — амбасадора Юрія Щербака; „Політичні погляди у драмах Володимира Винниченка: конфлікт харектерів чи конфлікт ідей" – д-ра Анни Процик.

Друга сесія зосереджувалася на постаті Винниченка — письменника і маляра, включаючи доповіді: „Краса і печаль: деякі зауваги про естетичний світогляд Винниченка" — д-ра Мирослави Томоруґ-Знаєнко; „Володимир Винниченко і Єлісей Карпенко: подібні проблеми — різні розв'язки" — д-ра Лариси Онишкевич; „Самота моя плаче в мені" (про малярство В. Винниченка, ілюстроване прозірками) — мистецтвознавця Тамари Скрипки.

За словами Григорія Костюка, всеціло відданого дослідника постаті В. Винниченка, „одним з парадоксів творчої біографії письменника — це те, що у всій своїй суперечливій складности й глибині — він і досі не досліджений" (Володимир Винниченко та його доба", 1980 р.). Причину цього перадоксального стану автор добачує в тому, що „майже все, що досі було написано про Винниченка, було написано не в пляні об'єктивної спокійної аналізи його діяльности і творчости, не з бажанням заглибитись у світ його ідей, образів та мистецьких засобів, як об'єктивних виявів певної доби та психологічних, соціяльних чи національних стосунків між людьми того часу, а в пляні переважно війни з Винниченком, з його творами, героями, ідеями".

Хоча його творчість початків XX століття була визнана і високо цінена такими нашими письменниками, як Іван Франко чи Леся Українка та цілою плеядою письменників Розстріляного відродження, і його твори ще в рукописах перекладалися на західньоевропейські мови, та все ж таки через ґіпертрофічну цнотливість української читацької публіки цей вийнятковий письменник не став, якби належалось, загально визнаним автором нашого століття. Цю прогалину об'єктивного та всебічного висвітлення постаті Винниченка взяла на себе Винниченківська комісія, про яку була мова в першій доповіді конференції.

Після вдумливого слова-відкриття конференції науковим секретарем УВАН, відомим істориком Анною Процик, заступник голови Винниченківської комісії, літератор Лариса Онишкевич в своїй доповіді обширно

Під час конференції (зліва): д-р Лариса Онишкевич, амбасадор Юрій Щербак з дружиною Марією, д-р Мирослава Томоруґ-Знаєнко, д-р Анна Процик, Тамара Скрипка.

інформувала про Архів Винниченка, комісію та її голову Г. Костюка.

Після смерти Винниченка 1951 року Г. Костюк поїхав до Мужену у Франції. Побачивши великий архів письменника, цінні документи, рукописи, листування, він закликав, щоб організувати комісії чи групи дослідів спадщини Винниченка. На цей заклик першими відгукнулися Василь Чапленко і Володимир Міяковський, які у грудні 1951 року зорганізували таку комісію при УВАН. В. Чапленко був першим головою комісії. Г. Костюк переїхав до Америки 1952 року і незабаром перебрав головство комісії. Коли Розалія Винниченко підписала договір, що передає всі архіви чоловіка „у цілковите розпорядження УВАН", Г. Костюк мав уже договорення з Колюмбійським університетом, який прийняв ввесь архів і заплатив за перевезення з Франції до Ню Йорку. Довгі роки праці над упорядкуванням архіву віддав проф. Костюк, як і Оксана Радиш, Олена Несіна, Роман і Ольга Маланчуки. Тепер з архіву користає велике число дослідників із різних континентів. Г. Костюк приготовив багато публікацій із рукописів Винниченка, і за це, за всю його працю в цій ділянці, його називають „основником наукового винниченкознавства". І тому на цій конференції, присвяченій Винниченкові, також відмітили невтомного працівника над спадщиною Винниченка — Г. Костюка, якому в осені сповниться 95 років.

Амбасадор Ю. Щербак у вступі до доповіді „Лекції Винниченка для державотворення України", підкреслив конечність об'єктивної, холодно-раціональної оцінки історичних постатей Українських визвольних змагань, висвітлення їх „в усій їхній величі й низості, у всіх їхніх зламах і падіннях, не мітологізуючи, але і не демонізуючи їх", бо „тільки тоді зможемо вірно відчитати зашифровані послання історії, зробити правильні висновки для використання їх в державних інтересах сучасної України".

Хоча Винниченко, як і більшість української інтеліґенції цієї доби, був у полоні соціялістичної утопії, велика його заслуга полягала в тому, підкреслив прелеґент, що він чітко наголошував важливість балянсу між соціяльним і національним факторами у державному будівництві України.

Крім вищезгаданого, доповідач звернув увагу на участь Винниченка у підготові й проголошенні акту злуки України в єдину, соборну державу, як рівнож його керівництво закордонною політикою України. Від федералізму, від тої наївної віри в справедливість російської демократії, як Винниченка так і Грушевського, вилікувала сама Росія, той факт, що всі політичні сили й партії були за "єдину неділиму Росію". Ситуація і сьогодні не змінилася, ствердив прелеґент, і тут надзвичайно влучно є заввага Президента України Леоніда Кучми: „Росії явно не вистачає Сахарова".

Хоч Бог обдарував Винниченка, на закінчення сказав прелеґент, багатством натхненних слів, він і дав йому „слова гнівні, іронічні і не завжди справедливі щодо тих, що стояли поруч". Найбільшою помилкою Винниченка прелеґент уважає факт, що він, як державний муж, маючи доступ до найважливіших державних таємниць і таємних документів, опублікував їх у 1920 році. Це було використане пропаґандивними центрами ворогів України.

Закінчення буде.

„Про це і те"

43-ій Відділ Союзу Українок Америки у Філядельфії знаний зі своєї культурної діяльности. На його конті цілий ряд успішних імпрез: багато мистецьких виставок, літературних і авторських вечорів, вшанування акторів і визначних постатей, два вдалі літературні конкурси.

Сьогодні Відділ стоїть на порозі 40-літнього ювілею 18-го жовтня цього року. Підготовляючись до нього, влаштовуємо теж ювілей, тим разом ред. Ользі Кузьмович.

Вечір під назвою „Про це і те" відбудеться в суботу, 12-го квітня ц.р. в 5-ій год. по полудні у великій залі Українського Освітньо-Культурного Центру.

В програмі беруть участь: відкриття — Анна Максимович, журналістка Людмила Волянська, пластунка і сеньйор Дора Горбачевська, проф. Леонід Рудницький, актори Марія Лисяк і Любарт Ліщинський, оперовий співак Богдан Чаплинський, піяністка Роксоляна Гарасимович. Ведуча програмою Людмила Чайківська, буфет під зарядом Марії Давидів.

Ольга Кузьмович понад 60 років є активною членкою Пласту, працю починаючи в таємному юнацькому курені, виконує різні обов'язки на всіх постах керівництва. Закінчені студії журналістики дають їй змогу редагувати пластові видання і журнали. Вона активна в громаді. Від 1976 року — голова Спілки Українських Журналістів, член Управи НТШ, член Т-ва Професіоналістів, редактор трьох книжок, член редакції щоденника „Свобода". Відома читачам під псевдом „О-КА" і саме наближається до написання своєї 1,000 статті.

На цьому вечорі ми привітаємо О. Кузьмович за її мужність і скромність, за молодість, що живе в серці пластунки, за журналістичну працю, за редагування книжок і писання статтей, в яких ми відчуваємо патріотизм, чесність, справедливість і відвагу.

Л. Ч.

У ЗАЇРІ, ПОВСТАНСЬКИЙ ЛІДЕР Лаврент Кабіля з дня на день здобуває для себе більшу популярність і без великих зусиль чи втрат такі ж успіхи мають його повстанці у завоюванні нових околиць країни. Як виглядає повстанські війська Л. Кабілі не мають сильного спротиву від армії президента Мобуту Сесе Секо, котрий практично втрачає не тільки популярність серед свого народу, але також і владу в країні. Натомість Л. Кабіля, обіцюючи народові матеріяльні полегші та свободу, здобуває прихильників.

ПОДЯКА

В суботу, 15-го березня 1997 року, з ініціятиви Філядельфійського Відділу Товариства Українських Інженерів Америки і при співпраці Товариства Сеньйорів у Філядельфії, в Українському Освітньо-Культурному Центрі відбулася дуже успішна зустріч для вшанування 90-літніх ювілеїв інж. ВОЛОДИМИРА ШИПРИКЕВИЧА і проф. ВОЛОДИМИРА ВИННИЦЬКОГО.

Я невимовно вдячний ініціяторам і організаторам згаданої зустрічі. Зокрема я щиро дякую інж. Методієві Борецькому, голові Філядельфійського Відділу Товариства Українських Інженерів Америки, д-рові Євгенові Новосадові, голові Товариства Сеньйорів і інж. Григорієві Кузьмі, голові Головної Управи ТУІА.

Сердечно дякую д-рові Романові Шпорлюкові, директорові Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету, приятелям Української Академічної Гімназії у Львові і д-рові Ярославові Залісському, голові Філядельфійського Осередку Наукового Товариства ім. Шевченка.

Дякую також моїй ближчій і дальшій родині, всім друзям і знайомим, які привітали мене кореспонденційно, телефонічно, або особисто і всім учасникам згаданої зустрічі, які щедро складали нам сердечні побажання.

Хай Всевишній має всіх вас у своїй ласкавій опіці!

Проф. Володимир Винницький

Міжнародна конференція з питань технічної термінології

Понад тисячу літ тому великий князь Володимир охрестив Русь. Значення, яке колосальне значення для утвердження держави, забезпечення її престижу та піднесення мала ця дія.

Сьогодні перед спадкоємницею Русі Україною, державою, що постала на руїнах однієї з наймогутніших і найкривавіших імперій, стоїть завдання не менш тяжке — утвердити українську мову як державну, як першооснову існування українського народу, як засіб його консолідації, культурного, економічного, правного, наукового розвитку. Історія подає нам чіткі лекції того, що повноцінно мова може розвиватися тільки у власній державі, але і держава, яка не зуміє захистити і врегулювати правним шляхом функціювання мови народу, який дав їй ім'я, приречена. Бо тільки через національну мову поєднуються всі елементи національно-суспільного життя держави, здійснюється її національна безпека, забезпечується співпраця зі світовою громадськістю.

Після багатовікового колоніяльного стану непросто утверджується Українська держава. Пам'ятаємо пристрасті, якими супроводжувалось прийняття Конституції України і зокрема 10-ої статті, яка визнає українську мову державною мовою України.

Підкреслюємо це тому, що правна основа, сподіваємося, забезпечить українській мові престижність та авторитетність.

Своєчасним є доручення Президента Кабінетові Міністрів випрацювати нову редакцію закону про мови та комплексну програму розвитку української мови. Також зобов'язано до 1-го лютого наступного року розглянути питання координації та контролі за проведенням мовної політики в країні. Всеукраїнське Товариство „Просвіта" ім. Т. Шевченка представило як проект державну цільову програму „Українська мова", яка передбачає зміцнення позиції української мови в Україні та поза її межами. Всі ці позитивні рішення з особливою гостротою сприймаються всіма, хто з таким завзяттям, енергією, творчо, без жодної матеріяльної вигоди працює в державі над утвердженням української мови.

На 4-ту Міжнародну наукову конференцію „Проблеми української науково-технічної термінології", яка проходила 17–19-го грудня 1996 року у „Львівській Політехніці", зібралися подвижники розвитку, вдосконалення та, найголовніше, використання української мови у науково-технічній сфері. Зібралися, щоб обговорити всі здобутки і втрати українського термінотворення, проблеми впровадження опрацьованих терміносистем та виробити конкретні дійові рекомендації для забезпечення функціонування мови у вищих навчальних закладах України.

Важко переоцінити вкрай потрібну їх творчу працю, адже вироблені терміносистеми стають підставою державних стандартів, підручників, посібників, монографій — всієї наукової та навчальної літератури, без якої повноцінне утвердження української мови неможливе, а її роля без такого забезпечення буде носити лише другорядний підпорядкований характер.

Конференцію скликана вельми поважними установами серед яких Міністерство Освіти України, Держстандарт України, Державний Університет „Львівська Політехніка", Наукове Товариство ім. Т. Шевченка, Львівське Товариство „Просвіта", Український Термінологічний Центр Америки (ЗСА і Канада) та іншими. Перша подібна конференція відбулася в 1992 році за ініціятивою саме „Львівської Політехніки".

Приємно констатувати, що, не зважаючи на тяжкі економічні обставини, до Львова з'їхалась представницька авдиторія. А саме, із 141 зареєстрованих учасників конференції, що прибули з Харкова, Києва, Дніпропетровського, Черкас, Луцька, Чернівців та інших міст України, а також представників з Росії, Польщі, ЗСА, було 30 докторів наук, професорів, 68 доцентів.

Відкрив конференцію ректор „Львівської Політехніки" проф. Юрій Рудавський. На пленарному засіданні, яке вів голова Технічного комітету стандартизації науково-технічної термінології доцент Богдан Рицар, виступили заступник посадника Львова Богдан Стельмах, депутат Верховної Ради України проф. Тарас Кияк, заступник голови Держстандарту Юрій Рубан, співголова Українського Термінологічного Центру Америки проф. д-р Олекса Біланюк та інші. Віцедиректор Інституту стандартизації Ярослав Юзьків сказав, що в Україні розроблено та впроваджено 500 державних стандартів, а розробляється ще 130. Звернення міністра освіти до учасників конференції прочитав проректор Національного Технічного Університету України проф. Володимир Шеховцов.

Промовці констатували, що проблеми, про які йде мова на конференції, дуже тісно пов'язані з проблемами політичними. Вони наголошували на необхідності прийняття Верховною Радою нової редакції закону про мови в Україні, де буде б регляментовано функціювання української мови як державної та мови міжнаціонального спілкування в Україні. Потрібно прийняти також комплексну програму розвитку української мови, що мала б стати одним із чинників утвердження української державности. На часі необхідність якнайшвидшого прийняття нової редакції українського правопису.

Тільки на цій державній правній основі можна приспішити написання та видання української науково-технічної і спеціяльної навчальної літератури, пропагувати та поширювати здобутки сучасного українського термінознавства.

В рамках конференції діяли два „круглих столи". На перший під назвою, яку трансформовано з 10-ої статті Конституції, „Як забезпечити всебічний розвиток і фінкціювання української мови у вищих навчальних закладах України" було запрошено ректорів вищих шкіл, зокрема з Київського, Донецького, Одеського та Приазовського технічних університетів, представників нормотворчих організацій; на другий — „Концепції сучасного українського правопису" — вчених-термінологів, лінгвістів та філологів. На конференції діяло п'ять секцій: „Теоретичні засади термінознавства та лексикографії", „Лексикографія та міжмовні зв'язки", „Термінознавство та суспільство", „Термінологія технічних наук", „Термінологія хемічно-біологічних наук", на яких виступили 82 доповідачі. Дискусії навколо таких загальних питань, як темпи, методи впровадження мови в східньо-українських регіонах, так і спеціяльних, особливо хемічної термінології, були гострими та, за твердженням найбільш завзятих дискутантів, корисними. Відбулася також українсько-польська зустріч з обговоренням кола питань, пов'язаних з випуском та впровадженням нормативних документів, семінар з богословської термінології.

На конференції прийнято конкретну конструктивну ухвалу, яку надіслано до Верховної Ради, Адміністрації Президента, Кабінету Міністрів та Міністерства Освіти.

Христина Бурштинська

ВИСТАВКА А. КЛИМЕНКА

Ню Йорк. — У постійному представництві України при Організації Об'єднаних Націй, 220 East 51st Street, New York, N. Y., відкрито виставку праць українського художника Андрія Клименка. Він народився 12-го червня 1956 року у м. Щетово Луганської области. У 1975 році закінчив Луганське художнє училище, а у 1988 році Московський художній інститут ім. Сурікова. Його роботи були виставлені на ряді виставок. Він є одним з авторів альбому „Справи мешканців на небесах", до якого увійшли, 47 репродукцій сучасних художників з багатьох країн світу. Виставка, на якій представлені лише деякі з численних праць талановитого художника, буде відкрита для відвідувачів щодня від 10-ої до 6-ої год. (окрім неділі) до 19-го квітня ц. р. Вхід вільний.

Громада Чикаґо вшанувала Т. Шевченка

В неділю, 9 березня в Чикаго був не зовсім привітний день — холодний, ще й з дощем. Та це, однак, не стало на перешкоді українській громаді зібратися у школі св. о. Миколая, щоб вшанувати найбільшого сина українського народу — Тараса Шевченка.

Громада рік-річно вшановує Тараса Шевченка. І робить це з почуття глибокої шани та особливого пієтизму до особи Кобзаря, котрий став пробудителем українського народу, творцем української душі, нації.

Чикагська громада прийшла вшанувати батька свого народу, щоб разом з братами в Батьківщині сповнити Заповіт, в якому Шевченко звертався до нас, щоб не забули спом'янути його „в сім'ї вольній, новій". Т. Шевченко, і його пророчі слова, що „встане Україна" були для нас дороговказом до мети, давали сили боротися за правду, зміцнювали віру, що одного дня Україна таки „встане і розвіє тьму неволі".

Вшанування Кобзаря в Чикаго відбулося у формі концерту. Як годиться, тло сцени було прибране портретом Шевченка, прикрашеним вишиваним рушником; було багато зелені та живі квіти. Поруч портрету був виписаний рядок із „Заповіту", що починається „І мене в сім'ї великій...", який неначе пригадував присутнім, для чого вони зібралися.

Свято відкрив голова Іллинойського Відділу УККА інж. Орест Бараник. Першою точкою концерту був „Заповіт" у виконанні хору „Крилос" при парафії свв. Володимира і Ольги, під диригентурою Наді Савин-Вірхнянської та при супроводі бандуристок Мотрі Пошиваник та Оксани Рудак-Луценко. Відтак виступав дитячий шкільний хор „Євшан-зілля" Української Катедральної Школи св. о. Миколая під диригентурою Марти Стадник. Учні виконали пісні „Поклін тобі, Тарасе" (муз. М. Гайворонського, форт. обр. В. Касараби), „Якби мені черевички" (форт. обр. О. Залеського) та „Рече вода" (муз. А. Філіпенка). Пісні були переплетені збірними короткими деклямаціями, присвяченими Шевченкові.

Святкове слово виголосив гість з Канади, голова КУК в Онтаріо, д-р Євген Рослицький. Доповідач відзначив, що в березні всі українці як у діяспорі, так і на рідних землях, сходяться, щоб духово об'єднатися в поклоні світлій постаті українського народу Тарасові Шевченкові, якого треба вважати батьком ідеї модерної української держави. В своїм слові доповідач розвинув і узасаднив думку про Тараса Шевченка як батька державного відродження України, цитуючи вибрані місця з „Кобзаря", і закінчив ствердженням, що немає в світі другого народу, для якого хтось зробив би більше, як Тарас Шевченко зробив для свого народу.

В наступній точці з'єднані ансамблі бандуристів ОДУМ і СУМ під мистецьким керівництвом О. Рудак-Луценко виконали на бандурах „Зоре моя вечірняя" (муз. Я. Степового) та народну пісню „Метелиця". Програма продовжувалася, і при супроводі з'єднаних ансамблів бандуристів хор „Крилос" виконав „Думи мої" (муз. обр. Г. Китастого), „Утоптала стежечку" (муз. Я. Степового в обр. М. Дейчаківського) та „Зійшов місяць" (в муз. обр. Г. Китастого). Супровід до останньої пісні спочивав в руках трьох бандуристок — Галі Косогор, Мотрі Пошиваник та О. Рудак-Луценко. Потім була літературно-музична композиція до відомого вірша Шевченка „Тополя". Рецитувала Марія Климчак, а музичне тло-супровід виконала на скрипці Віра Хитра. Концерт закінчився виступом мішаного хору „Сурма" під диригентурою проф. Романа Андрушка та при фортепіяновому супроводі д-ра Катерини Кішки. Хор виконав чотири пісні: поему „Україна" (муз. Г. Давидовського) з сольо Ганни Маринець, „Садок вишневий" (муз. А. Гнатишина), солісти Дарія Діденко, Оксана Олексин, Ольга Пітула та Віра Сурівка, „Учітеся, брати мої" (муз. Г. Давидовського) та „Думи мої" (муз. Козака).

Готуючи цей допис про концерт в честь Тараса Шевченка, не годилося при вичисленні точок вихваляти поодиноких виконавців, щоб не зменшувати самої суті концерту. Однак, треба обов'язково підкреслити в загальному, що всі точки були на високому рівні виконання. Можна сміливо сказати, що концерт був одним з кращих за нашої пам'яті, а підтвердженням цього можуть послужити теплі, тривалі і, треба вірити, щирі оплески, якими численна авдиторія нагороджувала виконавців.

Святковий концерт закінчено відспіванням українського національного гимну.

Лука Костелина

У ВІВТОРОК, 1-ГО КВІТНЯ, Уряд президента Билла Клінтона проголосив нові правила, котрі будуть значно допоміжними у здобутті медичного забезпечення для тих багатьох американців, які втрачають або міняють працю. Одним із важливіших серед згаданих правил є заборона працедавцям відмовляти медичне забезпечення новим працівникам, які вже мають раніше започатковані проблеми зі здоров'ям — високий тиск чи серцеві ненормальності. Згадані правила вводять у життя схвалений минулого року закон, який в Конґресі спонзорували сенатори Едвард Кеннеді, демократ з Массачусетс, і Ненсі Кассебаум-Бейкер, республіканка з Кензасу.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ НА ВІДВІДИНАХ у Пекіні перебував спікер Палати Репрезентантів Нют Ґінґріч, який на пресовій конференції та при інших нагодах висловлював свої думки на різні питання. Офіційні чинники Китаю, як можна й було припускати, підсумовуючи його відвідини кількакратно підкреслювали те, що Н. Ґінґріч підтримує політику одного Китаю, але зовсім поминули його заввагу, що ЗСА прийдуть з військовою допомогою Тайванові, коли хтось відважиться нападати на нього. Білий Дім зазначив, що Н. Ґінґріч „висловлював свої власні думки" і не зробив йому жодних завважень з цього приводу.

Росія...

(Закінчення зі стор. 1)

нависла чорна тінь фашизму. З'явилися повідомлення, що білоруська влада вже збудувала перші концентраційні табори для своїх національно свідомих громадян.

Московські газети оприлюднили листа, підписаного 12 видатними діячами російської культури. Вони називають А. Лукашенка „безнадійно совєцькою людиною, яка не встидається хвалити Гітлера і Сталіна". На думку представників російської інтелектуальної і духової еліти, „новостворений союз може стати механізмом тиску антидемократичних сил на хід справ у Росії. Щойно початі реформи знову під загрозою. Об'єднання мінського авторитарного режиму з російськими політичними екстремістами, які прагнуть реваншу, може створити єдиний антидемократичний фронт".

Лідер російських комуністів Геннадій Зюганов привітав обидва народи з „перемогою". „Ми знову живемо в союзі, який простягається від Бресту до Владивостоку",— сказав він.

В. Пинзеник...

(Закінчення зі стор. 1)

успішному запровадженні гривні, попрохав резигнації, протестуючи проти зволікання Верховної Ради з прийняттям бюджету. Він також висловив розчарування програмами та пріоритетами Уряду і тим, як здійснюються реформи.

Заява В. Пинзеника про резигнацію, згідно з Адміністрацією Президента, може спонукати Леоніда Кучму виступити із зверненням до народу, в якому він може торкнутися персональних змін в Уряді. На думку спостерігачів, голова держави зачекає з вирішенням питання про звільнення В. Пинзеника або до виступу прем'єр-міністра, або до свого звернення.

Західні дипломати, за повідомленням агентства Ройтерс, висловили жаль з приводу можливої резигнації професора економіки, який відповідав за реформи в Україні з 1994 року. Якщо не буде В. Пинзеника, сказав один з них, Уряд не знатиме, що робити, оскільки, не зважаючи на свій харизматичний характер, віцепрем'єр розумів економічні реформи, мав добру інтуїцію і академічну підготову.

Депутат Сергій Терьохін, член фракції „Реформи", сказав, що Л. Кучма ймовірно прийме резигнацію В. Пинзеника, оскільки погляди віцепрем'єра суперечать поглядам П. Лазаренка, який, за словами, депутата, обернув реформи в протилежний бік.

ЛЕҐЕНДАРНИЙ І ВСІМ ВІДОМИЙ американський журналіст Волтер Кронкайт приходить до здоров'я після почвірної обхідної операції серця. Помічник 80-річного колишнього диктора вісток і політичного коментатора радіотелевізійної мережі Сі-Бі-Ес заявив, що згадана операція у вівторок, 1-го квітня, була успішною і В. Кронкайт видоровлює в нюйоркській лікарні медичного центру університету Корнелл. В. Кронкайт, який здобув собі репутацію „ людини найбільшого довір'я в Америці", перебуватиме в лікарні до кінця тижня.

ЩОБ ЗАСПОКОЇТИ ЗРОСТАЮЧЕ невдоволення та злагіднити політичну ситуацію в країні, заїрський парлямент у вівторок, 1-го квітня, обрав нового прем'єр-міністра. Ним став Етієн Тшісекеді, довголітній ворог президента-диктатора Мобуту Сесе Секо. Всі сподіваються, що хворий президент Заїру потвердить вибір парляменту, а тоді Е. Тшісекеді вже третій раз стане прем'єр-міністром країни. Двічі до цього він був усунений президентом Мобуту Сесе Секо тому, що не погоджувався з його політикою.

У ПОНЕДІЛОК, 31-ГО БЕРЕЗНЯ, в Денвері, Кольорадо, розпочався судовий процес над підсудним Тимоті МекВеєм, якого оскаржено у здійсненні досі найбільшого терористичного акту в країні — підміновання 19-го квітня 1995 року державного будинку в Оклагома Сіти, де загинуло 168 осіб у тому кілька десяток дітей. Відповідальний за перебіг розправи суддя Ричард Мєч, привітав присутніх на залі та відразу приступив до процедури вибору 12-членної лави присяжних. Питання судді, прокуратури та оборони до першого кандидата виказали, що подія, за котру оскаржено підсудного, в той чи інший спосіб мала вплив і тому аналітики уважають, що не легко буде знайти людей, котрі могли б винести присуд, як велить закон, тільки на підставі доказів представлених під час розправи.

ГЕНЕРАЛА АРМІЇ ВЕЛСЛІ КЛАРКА у понеділок, 31-го березня, президент Билл Клінтон номінував на становище командира збройних сил НАТО та всіх американських військ розміщених в Европі. Генерал В. Кларк до часу його номінації був командиром американських збройних сил Південного командування, котре наглядає над американською військовою діяльністю у Латинській Америці за вимком Мехіко і Карібських островів. Як і Президент 52-річний ген. В. Кларк є уродженцем стейту Аркенсо і стипендистом Ровдса на університетські студії в Оксфордському університеті в Англії. Військову академію у Вест Пойнті, Н.Й., закінчив у 1966 році, ветеран В'єтнамської війни, крім того володіє російською мовою, що напевно йому пригодиться на новому становищі.

Померла Л. Морозова

У Гадсоні біля Гантеру в місцевому шпиталі померла в суботу, 1-го березня 1997 р. на 90-му році життя відома художниця Людмила Морозова, яка довгі роки проживала в осередку українського літнього перебування — Гантері. Тут вона влаштовувала щорічні виставки. Ці виставки виявляли її радісне і безпосереднє сприймання світу в усій його красі.

Людмила Морозова належала до старшої ґенерації українських художників. Народжена в Києві, була студенткою Київського Художнього Інституту і вчилась у великого українського художника проф. Федора Кричевського, була його кращою ученицею. Вже тоді її творчість виявляла непересічну силу в психологічних портретах, ліричнo-настроєвих краєвидах та барвистих натюрмортах. Після короткого перебування в Німеччині замешкала біля Ню Йорку, де стала членкою Професійної Ліґи Художників і викладачем в ділянці олійної техніки у Квінсборов Арт Сосаєті.

Була активною членкою Об'єднання Мистців Українців в Америці та брала участь у майже кожній виставці цього об'єднання. Виставляла свої картини також на американських збірних художніх виставках; два рази її картини були виставлені у престижевій ґалерії на 57-ій вулиці в Манґетені та мали добрі рецензії.

По відході на пенсію Л. Морозова замешкала в Гантері. Поза Україною, вона полюбила Грецію, де провела не одне літо і змалювала велику кількість грецьких краєвидів, церков і монастирів. В цьому періоді, який можна назвати грецьким, Л. Морозова виявила тонке відчуття природи та кольористики країни. Малювала з імпресіоністичною легкістю та з майже акварельною прозорістю. Грецькі картини, як і картини інших періодів, насичені кольором у поєднанні з графічною легкістю рисунку, доброю композицією, що свідчило про її високу художню культуру.

Вільна Україна та її чільні представники у сфері духовости гостили і вшанували передових діячів українського культурного процесу діяспори. Визолена від соцреалізму, Україна зуміла досить швидко оцінити той великий вклад , який внесла діяспора в скарбницю українського мистецтва чи науки. В ділянці мистецтва

Л. Морозова (зліва) з Катериною Ковшевич

Україна належно оцінила художні досягнення Гординського, Мороза, Андрусева та інших.

Україна визнала також великий талант Л. Морозової. Після встановлення контакту з культурними діячами України Л. Морозова майже ввесь свій мистецький доробок передала до українських музеїв та бібліотек Києва. Першим перевезено до Києва її великий щодо розміру і мистецької вартости краєвид „Полтава", над яким вона працювала кілька років, а відтак — її непересічної вартості краєвиди німецького, американського та грецького періодів.

Особливий сантимент мала Л. Морозова до Михайлівського Золотоверхого собору — однієї з найкращих споруд давнього Києва, знищених більшевиками. Деякі мозаїки, одначе, були зняті зі стін і перенесені на нову основу. Реставраторові з Петрограду допомагали київські фахівці, а Л. Морозовій доручили виконання факсиміле найцінніших з художнього погляду фраґментів мозаїки — на випадок аварії, коли знiматимуть зі стін. Мабуть, від того часу датується особлива любов і пошана Морозової до цього собору. Зі своїх скромних прибутків від продажу картин вона встановила фонд Михайлівського собору і кожного року призначала певну кількість картин для тої цілі.

Людмила Морозова — одна з тих, котрі творили свою рідну культуру — культуру, що змагає до своєрідного універсалізму, до з'єднання зі світовими культурними надбаннями. Не стало ще одної непересічної особистості в культурному житті діяспори.

Богдан Титла

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ТЕКЛА ЛЯЛЮК член УНС Відд. 367-го Т-ва „Запорозька Січ" в Рочестері, Н.Й. померла 12-го серпня 1996 року на 100-му році життя. Нар. 1896 року в Скоморохах, Галичина, Україна. Членом УНС стала 1924 року. Залишила у смутку сина Івана з дружиною Патрисьою і дочку Дану Лалюк, 5-го внуків і 5-го правнуків. Похорон відбувся на цвинтарі св. Бонавентури в Алеґені, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Христина Дзюба, секр.

ЕВГЕН ГАРАНЧУК член УНС Відд. 45-го в Джерзі Сиrі, Н.Дж. помер 27-го липня 1996 року на 75-му році життя. Нар. 30-го грудня 1920 року в Україні. Членом УНС став 1949 року залишив у смутку дружину Соню синів Евгена мол. і Зенона. Похорон відбувся 1-го серпня 1996 року на цвинтарі Овкленд у Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

ДМИТРО МОСЮЧАК член УНС Відд. 194-го Т-ва „Свобода" в Ню Йорку, Н.Й. помер 11-го червня 1996 року на 76-му році життя. Нар. 5-го серпня 1919 року. Членом УНС став 1971 року. Залишив у смутку дружину Параскевію, 4-ох синів з родинами і доньку з родиною, 22-ох внуків і 8 правнуків. Похорон відбувся на цвинтарі св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Леся Ґой, секр.

ТЕОДОР Т. ТРОП член УНС Відд. 63-го Т-ва „Січ" у Форд Ситі, Па. помер 17-го серпня 1996 року на 83-му році життя. Нар. 1-го серпня 1913 року у Форд Ситі, Па. Членом УНС став 1960 року. Залишив у смутку дружину Марію і дочку Маріяну. Похорон відбувся 20-го серпня 1996 року на цвинтарі св. Францішка в Форд Ситі, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Михайло Турко, секр.

МИРОН ГОРАК член УНС Відд. 146-го в Дітройті, Миш. помер 9-го січня 1994 року на 37-му році життя. Нар. 23-го вересня 1956 року в Дітройті, Миш. Членом УНС став 1969 року. Залишив у смутку сестру Наталію Горак-Рудко. Похорон відбувся 14-го січня 1994 р. на цвинтарі Our Lady of Mercy in Miami, Florida.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

КАТЕРИНА ЛОВРІ член УНС Відд. 287-го в Джерзі Ситі, Н. Дж. померла 2-го грудня 1996 року на 84-му році життя. Нар. 11-го липня 1912 року в Бриджпорті, Конн. Членом УНС стала 1929 року. Залишила у смутку дітей Катерину Дудік, Лорейн Делмонт, Тому й Івана. Похорон відбувся 6-го грудня 1996 р. на цвинтарі Фейрловн в Далтон, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

ЯРОСЛАВ ІВАН СТРУСА член УНС Відд. 178-го в Манчестер, Н.Г. помер 12-го грудня 1996 року на 73-му році життя. Нар. 26-го листопада 1923 року в Манчестер, Н.Г. членом УНС став 1964 року. Залишив у смутку дружину Ліліяну, дочку Лінду Велш, синів Степана, Рассела і Дениса. Похорон відбувся на цвинтарі Ріверсайд в Милфорд, Н.Г.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

• ПОСЛУГИ •

• ПРАЦЯ •

✻ FUNERAL DIRECTORS ✻